

**FANLARNI O'QITISH MASOFAVIY USLUBINING TA'LIM TIZIMIDAGI
AFZALLIKLARI**

*TDTrU katta o'qituvchisi X. A. Kayumov,
O'zbekiston milliy universiteti dotsenti B. Z. Ziyomov*

Annotatsiya: Ushbu maqola masofadan o'qitishda bir ma'ruzachi yuzlab, minglab talabalarga bir vaqtning o'zida ma'ruza o'qishi va shu vaqt ichida talabalar bilan fikr almashishi, yukori texnikalardan samarali foydalanishni mumkinligini o'z ichiga oladi. Maqolada, zamonaviy ta'lim metodlari, interaktiv o'quv materiallari, kompyuter yordamida amalga oshiriladigan, vizual va kreativ yondashuvlar, shuningdek, talabalarning o'tiladigan faniga bo'lgan qiziqishini oshirishga oid fikrlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Masofadan o'qitish, o'quv-uslubiy, kommunikatsiya, videokonferensiya

Ta'lim tizimi kundan kunda juda tez rivojlanmoqda va juda tez o'zgarmoqda. Deyarli har daqiqada sayyoramizning turli burchaklarida o'zgarishlar, yangilanishlar va kutilmagan voqea-xodisalar sodir bo'lmoqda. Har bir kunimiz kuchli informatsiya ostida kechmoqda. Inson informatsiya ta'siridan xoli normal faoliyat yurita olmaydi. Xayotni anglash, uni o'rganish, informatsiyalarni yigish va o'zlashtirish orqali kechadi. Shuning uchun ham zamonaviy bilimlar sari keng yo'l ochish, ta'limotni takomillashtirishda yangi informatsion texnologiyalardan unumli foydalanish bugungi kunning talabiga aylandi. Shulardan biri ta'lim tizimida keng foydalanilayotgan Masofadan o'qitish uslubi shakllari qo'llanilmokda. Masofadan o'qitish uslubi-bu sirtqi o'qishning yangi shaklidir. Masofadan o'qitish bu mustaqil o'qishdir. Mustaqil o'qish insonning mustaqil fikrlash, xolatni baholash, xulosa va bashorat qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Masofadan o'qitishining yana bir afzalligi shundaki, unda o'quvchi o'ziga qulay vaqtda va xattoki ishdan ajralmagan xolda o'qishi mumkin. Aynan shu afzalligi tufayli bu uslub dunyoda hozirgi kunda keng tarqalgan. Ko'pgina yirik korxonalar mutaxassislari malakasini oshirish yoki o'zgartirish uchun shu uslubdan foydalanib, yiliga million-million dollar mablag'lar tejalmokda. Bundan tashqari o'qitishning yana bir qulay tomoni shundaki, unda o'qish muddatini o'quvchining o'zi belgilaydi, ya'ni talaba ixtiyoriy paytda o'qishni boshlaydi, materiallarni o'qituvchi nazoratida o'zlashtiradi. O'zlashtirish topshiriqlarni, testlarni bajarishiga qarab aniqlanadi.

Masofadan o'qitish ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlar uchun iktisodiy tomondan juda kulaydir.

Masofadan o'qitish tashkiliy va iqtisodiy afzalliklarga ham ega. Masofdan o'qitish uchun talabalar uchun auditoriyalar, yotoqxonalar zarur emas. Masofadan o'qitishda moliyaviy xarajatlar asosan o'quv-uslubiy materiallar tayyorlash uchun, maxsus auditoriyalar uchun sarflanadi. Bu xarajatlarning asosiy qismi bu jarayonni tashkil etish bosqichida sarflanadi. Keyinchalik moliyaviy xarajatlar kamayadi. Shuning uchun talabalar sonini oshishi bilan o'qish narxi ham pasayadi. Masofadan o'qitishda asosiy e'tiborni o'quv-uslubiy materiallarni tayyorlashga qaratish kerak. Chunki o'quv-uslubiy materiallarning sifati masofadan o'qitish sifatining eng asosiy omillaridan biridir.

O'quv-uslubiy material qanchalik tushunari va batafsil bo'lsa, shunchalik u o'quvchiga foydali bo'ladi. Ya'ni material uslubiy jihatdan puxta bo'lmog'i zarur.

Masofadan o'qitish o'zi nima? Masofadan o'qitish bu internet tarmog'i orqali o'quvchi uchun qulay bo'lgan vaqtda o'qishdir.

Masofadan o'qitish uslubiy materiallari quyidagilardir:

1. Darslik;
2. Audio va video darsliklar;
3. Onlayn darslar (Internet sahifa);
4. Elektron kutubxonalar;
5. Testlar;
6. Multimedia-elektron darslik.

Multimedia darslik o'zida ko'pgina ma'lumotlarni mujassamlash bilan birga, bu ma'lumotlarni ekranda namoyish etadi, hamda ovoz yordamida izoxlaydi. Multimedia darslikning xususiyati u voqea va ma'lumotlarni yaqqol aks ettiradi. Ya'ni multimedia voqea va ma'lumotlarni hayotiyashtiradi. Bu matn, videota'svir, multipikatsiya, ovoz va musiqa yordamida amalga oshiriladi.

Masofadan o'qitishda virtual kutubxonalar, sputnik orqali, videokonferensiyalar, darslar, internet yordamida muloqot va informatsiya olish imkoniyatlari paydo bo'ladi.

Xulosa o'rinda shuni aytish lozimki, masofadan o'qitishda bir ma'ruzachi yuzlab, minglab talabalarga bir vaqtning o'zida ma'ruza o'qishi va shu vaqt ichida talabalar bilan fikr almashishi, savollarga javob berishi mumkin. Bu usul yukori texnikalardan samarali foydalanishni taqozo etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tolipov U., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tadbikiy asoslari - T.: 2006.

2. Sayfurov D. Masofadan ukitish tizimining shakllanishi va rivojlanishi // Kasbxunar ta'limi j. - T.: 2004. - №6. - 16-20-b.

3. Begimkulov U.Sh. Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. Monografiya. -T.: Fan, 2007.

